

Eva Novrup Redvalls tale til Lea Glob ved overrækkelsen af Dreyer Prisen

Taler

Eva Novrup Redvall
Bestyrelsesmedlem i Carl Th.
Dreyers Mindefond

Dato

5. februar 2024

Sted

Cinemateket, København K

Omstændigheder

Dreyer Prisen 2024 gik til instruktør og filmfotograf Lea Glob for dokumentaren *Apolonia*, *Apolonia*.

Kære Lea Glob,

Vi er samlet her i dag for at hædre din fremragende kunstneriske indsats med dokumentarfilmen *Apolonia*, *Apolonia* om kunstneren Apolonia Solok. Din film har allerede modtaget hæder mange andre steder, siden den lagde ud med at vinde hovedprisen ved den prestigefulde IDFA-dokumentarfilmfestival i Amsterdam, og det er der ikke noget at sige til. Du har lavet en unik og overrumplende film, som med dine egne ord retter kameraet mod selve livet, og gør det på en poetisk, eftertænsksom og menneskelig måde, som sætter sig i både kroppen og sindet. Vi var ikke i tvivl om, hvem der skulle have årets Dreyer-pris i år, for *Apolonia*, *Apolonia* er et helt særligt værk, som kommer til at stå som en markant titel i dansk filmhistorie i årene fremover.

Der findes mange film om kunstnere og mange forskellige former for kunstnerportrætter, inden for både dokumentarfilmen og fiktionen. Carl Th. Dreyer filmatiserede i 1924 Herman Bangs roman *Michael* om en kunstner, kaldet Mesteren, som påtager sig en opgave med at male en grevindes portræt, men simpelthen ikke kan fange udtrykket i hendes øjne. Filmen skildrer den martrede proces frem mod at færdiggøre maleriet, som ender med at blive et mesterværk. Dreyers klassiker fascinerer stadig – og kan (som en lille reklame her □) opleves i Cinemateket til april, hvor de film- og medievidenskabsstuderende ved Københavns Universitet skal se den smukke stumfilm på stort lærred her i huset, og alle andre også er velkomne til at komme til en omgang morgenfilmuniversitet.

I *Michael* kæmper Mesteren med at forløse et portræt, for det er ingen let opgave af fange et menneske i et kunstværk. Der er mange fine paralleller til den proces i din films første billeder af Apolonias dragende ansigt, som dit kamera de næste to timer gransker, mens Apolonia bevæger sig gennem livet. Som du selv fortæller i filmens åbning, har du altid været optaget af at se verden gennem et kamera – og intet motiv har optaget dig som hende. Den fascination formidler din film på gribende vis, mens den netop interesserer sig for Apolonia som menneske først, men også som kunstner. Vi får en fængslende skildring af den svære start på hendes nu succesrige kunstnerkarriere, men det er frem for alt en film, der giver sig tid og plads til at udforske udtrykket i hendes øjne undervejs og lade os komme helt tæt på et særligt menneske. Og da du vælger at slukke kameraet, ved vi, at livet leves videre, men er nu blevet lidt klogere på, hvad der sker bag Apolonias udtryksfulde øjne og i hendes turbulente liv.

I *Michael* ender den krævende proces med at fastfryse et ansigt på lærredet med at tage livet af kunstneren, og som man på tankevækkende vis erfarer undervejs, var du også døden nær under det lange arbejde med filmen – dog ikke på grund af hverken kunsten eller filmen. Din historie og særlige relation til Apolonia væves følsomt ind i helheden og giver filmen endnu et lag, både i forhold til at fortælle om kvindeliv generelt og om vilkårene for kvindelige kunstnere, billedkunstnere såvel som filmskabere. Et løbende tema i filmen er Apolonia og ukrainske Oksanas klare opfattelse af, at familie og børn ikke går at kombinere med et liv som kunstner. Flere scener kredser om, hvordan det gør Apolonia 'très triste', men filmen viser også, hvordan livet har mange faser, og hvordan tanker om uforeneligheden både udfordres og bekræftes på forskellig vis undervejs.

Din film er – ligesom Apolonias franske kunsthøjslærer forklarer om hende og hendes kunst – 'très pleine', meget fuld. Apolonia er fuld af ideer og drømme og mareridt og litteratur og venner og relationer i en labyrintisk verden, man let kan fortabe sig i. Din film er også fuld af forskellige perspektiver og tanker og rørende øjeblikke, men du formår med sikre narrative og æstetiske valg at føre os igennem den komplekse fortælling over hele 13 år af Apolonias liv.

Din *voice over* med præcise personlige iagttagelser og korte informationer binder naturligt tanker, steder og begivenheder sammen uden at blive anmassende eller overstyrede. Grebet med at klippe til små modeller af markante steder er en

lille genistreg, som illustrativt spejler, hvordan Apolonia er opvokset på et teater, og vi nu får lov at følge med på hendes rejse ud i livet på forskellige 'scener'. Som Apolonia selv fortæller, har teatret været en afgørende arena for hendes liv, og en del af filmens rejse er at finde en ny tryk såvel som forløsende ramme for hende, som både kvinde og kunstner.

Undervejs kommer vi i jeres selskab vidt omkring. Din adgang til gamle familieoptagelser – fra både dit og hendes liv – skaber en dybere klangbund, med billeder fra Apolonias fødsel og hendes sygdomsramte barndom i selskab med kunstinteresserede nonner til hendes tid i Danmark og siden Paris.

John Lennon har engang sunget, at livet er det, der sker, mens man har travlt med at lægge andre planer. Hverken du eller Apolonia forsøger at udlægge alt det, der sker, som en stor forkromet sammenhæng, hvor der er en klar mening med det hele. Som du forklarer, bringer tilfældigheder hende til Danmark, først som barn og siden som voksen. Livet er fuldt af uforudsete hændelser og omstændigheder. Dem favner og fortæller din film om som et grundvilkår, som det er interessant at undersøge, hvordan vi mennesker tackler – ikke mindst ved insisterende at filme, hvad vores øjne siger om dem, når vi ikke nødvendigvis kan eller har lyst til at sætte ord på.

Apolonia, Apolonia kredser løbende om spørgsmål forbundet med at prøve at finde fodfæste som outsider, og om spørgsmål om ulighed og om at være udstødt. Det gør den i det rørende portræt af den ukrainske aktivist Oksana og hendes sørgelige skæbne. I morens familiehistorie og Apolonias dårlige erfaringer med at prøve at passe ind i Danmark. I en mandsdomineret kunstverden og det, som Apolonia og Oksana løbende diskuterer som patriarkalske samfundsstrukturer. Der er store spørgsmål på spil, som det er værd at tale videre om, og samtidig indeholder din film et væld af små, både sjove og dramatiske, øjeblikke, som man tager med sig videre.

I den lunere ende af skalaen, fx når Apolonia vender sig om på gaden og glad konstaterer, at du stadig er der med dit kamera, eller når hun sender invitationer til sin afgangsudstilling ud med kulørte kys på konvolutterne. I den smukkere ende af skalaen, når du som en anden Hammershøj filmer hendes nakke i de hvide, danske rum, eller visualiserer dit svar på Apolonias spørgsmål om, hvad du egentlig så under di[n] koma. I den mere alvorlige ende, når vi ser, hvordan Apolonia tvivler på sit talent og hviskende beder en kritiker om ikke at afsløre,

at hun har brugt for lidt tid på sine malerier, eller når hun sidder grædende på en amerikansk strand og deler en kritikers råd til en succesfuld kunstnerisk løbebane.

Sekvensen fra Apolonias oplevelser i USA er et interessant studie i at prøve at overleve på at lave kunst for andre eller blive et 'industrielt produkt' i kunstmarkedet, som næsten er en film i sig selv. Mens Jonas Strucks stemningsfulde musik nænsomt omfavner resten af fortællingen, får vi her en også musikmæssigt hektisk tur til det amerikanske, indtil Apolonia redder sig selv og rejser til 'hvor det nu ellers kan være, at 'hjem' er'.

Som du selv konstaterer til sidst, har du lavet en film om et motiv, som hele tiden flytter sig, og som tegner et portræt af livet, som både større, barskere og smukkere, end du oprindeligt have forestillet dig. Vi er taknemlige for, at du tog os med på den rejse, og vi glæder os meget til igen at få lov at møde dit filmiske blik på verden.

Der var langt imellem mange af Dreyers spillefilm, bl.a. fordi det der liv skete undervejs. Og så er der den der frustrerende detalje om at finde finansiering i filmverdenen, som altid gør sig gældende – dengang som nu. Forhåbentlig løser det sig for dig fremadrettet, for det virker, som om du har gode filmfolk omkring dig og meget mere på hjertet. Det har man kunnet se siden din personlige afgangsfilm fra Filmskolen, *Mødet med min far Kasper Højhat*, og senere i *Venus*, hvor yngre kvinder fortalte om deres seksualitet i det intime og tillidsfulde rum, som du og din medinstruktør Mette Carla Albrechtsen skabte.

Med hele fem 'Apolonia-priser' ved lørdagens Robert-uddeling har du og producer Sidsel Lønvig Siersted meget at glæde jer over sammen med filmens prisbelønnede klippere, lyddesignere, komponist og resten af holdet. At du – som den første dokumentarfilminstruktør nogensinde – vandt prisen for bedste instruktion foran et stærkt felt fra fiktionsfronten vidner ikke mindst om den enestående og helstøbte film, I sammen har skabt, ud fra det, der må have været et overvældende rigt – og omfangsrigt – materiale.

Stort tillykke med det! Men hvil nu ikke for længe på laurbærrene...! Vi ser nemlig meget frem til at møde flere mennesker filtreret gennem dit særlige blik bag kameraet. God vind videre i filmlivet og stort tillykke fra os med en fremragende kunstnerisk indsats.

1. Tegn indsat af taler selv.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prisuddelingstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/eva-novrup-redvalls-tale-til-lea-glob-ved-overraekkelser-af-dreyer-prisen>